

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
Кафедра корекційної педагогіки та інклюзивної освіти
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АВТОМОБІЛЬНО-ДОРОЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
UNIWERSYTET EKONOMICZNY WE WROCLAWIU
WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI (BYDGOSZCZ)
KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI JANA PAWŁA II (LUBLIN)
PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA WSCHODNIOEUROPEJSKA W PRZEMYŚLU
JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCHBUĎĚJOVICÍCH
TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH (KOŠICE)
БЛАГОДІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД ГРОМАДСЬКОЇ
ДИПЛОМАТІЇ»**

*Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в
умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму*

**Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції**

11. Фіцула М., *Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник*, Академвидав, Київ 2006.
12. Чайка В. М., *Основидидактики : навчальний посібник*, Академвидав, Київ 2011.
13. Шинкарук В. *Основні напрями модернізації структури вищої освіти України*, Вища школа, Харків 2007.

Źródła internetowe:

1. <https://ubr.ua/market/transport/logistika-v-ukraine-ogromnyi-potencial-ili-propast-231103>.



Афузова Ганна

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної психології та медицини факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, м. Київ, Україна

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ЧЕХІЇ

Рівність можливостей та доступність є одними з пріоритетних принципів Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, які перегукуються з Європейськими цінностями різноманітності та інклюзії для сталого розвитку, є рівність можливостей та доступність. Вказані принципи передбачають не стільки доступ до фізичного та соціального середовища, скільки створення в суспільстві умов для поваги відмінностей та забезпечення повноцінної участі усіх соціальних груп у житті суспільства на рівних умовах, а також можливість людей з інвалідністю жити незалежним життям та брати активну участь в усіх сферах соціального життя [1, с. 95]. В реаліях сучасної вищої освіти України гостро постає потреба організації інклюзивного освітнього простору для всіх здобувачів освіти без винятку, в т.ч. уникаючи будь-яких проявів дискримінації, що особливо актуально у випадку осіб з особливими освітніми потребами, викликаними відхиленнями у психофізичному розвитку.

У рамках проєкту «Зміни педагогічних факультетів у 21 столітті», який реалізується за фінансової підтримки Чеської агентури з розвитку, під час онлайн-курсу «Інклюзія та інтернаціоналізація у середовищі вищої школи» (6.04.-29.04.2021 р.) ми мали можливість ознайомитися з досвідом чеських колег в організації супроводу студентів з особливими освітніми потребами педагогічного факультету Університету імені Масарика, представленого у доповіді директора центру «Тересій» доктора Петра Пеняза та провідних

співробітників центру – інженера Святослава Ондра та магістра Радека Павлічека.

Центр «Тересій» був створений у 2000 році в структурі Університету імені Масарика для допомоги студентам з особливими потребами, яких на сьогодні в Університеті навчається 565 осіб. Структура центру складається з дирекції, навчального відділу, відділу спеціальної інформатики, бібліотечно-видавничого відділу, відділу візуальної комунікації (до нього відносяться диспетчерське управління для перекладів та транскрипції та секція мови та культури для осіб з глухотою) та відділу фізичної доступності [2].

Основні види діяльності центру «Тересій» охоплюють організацію навчання (як очного, так і навчання впродовж життя), забезпечення доступності інформаційних джерел та фізичного середовища. Так, під час організації очного навчання фахівці центру забезпечують навчальний процес та професійне консультування студентів з особливими потребами; беруть участь в організації навчання за індивідуальними навчальними планами та спеціального навчання; відповідають за адаптацію тестів та інших форм контролю знань для таких студентів. Разом з тим, організація навчання студентам з особливими потребами передбачає і забезпечення доступності віртуального середовища. В цьому контексті фахівці центру «Тересій» беруть участь у створенні та роботі громадських кабінетів, спеціальних кабінетів; працюють над розробкою спеціальних додатків, а також здійснюють технічний консалтинг та проводять курси по спеціальних інформаційних технологіях. Саме зусиллями центру вирішуються питання поселення і мешкання студентів з особливими освітніми потребами в гуртожитку, організації для них харчування в їдальнях; не менш важливими функціями цього осередку є сприяння міжнародній мобільності таких студентів та психологічний консалтинг і послуги психотерапії усім учасникам інклюзивного освітнього процесу [2].

В контексті забезпечення доступності інформаційних джерел як одного з основних видів діяльності центру «Тересій» слід відзначити, що бібліотека та видавництво центру надає безперешкодний доступ до електронних видань, тактильних видань (тексти і графіка, карти), аудіовидань, відеовидань, гібридних видань. Водночас провадиться систематична робота з забезпечення перекладу жестовою мовою та візуалізації мови, як от: переклад жестовою мовою у процесі навчання (на заняттях) та у ході оперативних переговорів, переклад жестовою мовою під час іспитів, візуалізація артикуляції для студентів з порушеннями слуху чи іншими проблемами з вербалізацією; візуалізація транскрипції для студентів з порушеннями зору тощо; курація протоколів зустрічей різного рівня тощо. З метою розвитку мови та культури осіб з глухотою фахівці центру забезпечують нормативно-правовий супровід студентів з порушеннями слуху чи іншими проблемами з вербалізацією з використанням мови жестів; працюють над лексикографією жестової мови, пропонують таким студентам курси іноземних

мов, а для всіх інших учасників інклюзивного освітнього процесу – курси жестової мови [2].

З метою забезпечення доступності фізичного середовища фахівці центру «Тересій» слідкують за дотриманням принципів універсального дизайну та систематично здійснюють моніторинг доступності будівель Університету для маломобільних груп студентів. Ще однією функцією центру із забезпечення доступності фізичного середовища є персональне асистування (за потреби) студента з особливими освітніми потребами, наприклад, при порушеннях сенсорних систем або опорно-рухового апарату. Також фахівці центру «Тересій» організовують допомогу з орієнтації у просторі для студентів з вираженими порушеннями зору [2].

Нам імпонує позиція доповідачів, які зауважують на потребі взаємодії, а не протиставленні інклюзивної та спеціальної освіти, оскільки без розуміння специфіки формування та функціонування свідомості при різних відхиленнях у психофізичному розвитку і знання основних принципів і технологій спеціальної освіти неможливо забезпечити надання якісних освітніх послуг студентам з особливими освітніми потребами. Водночас, поряд з організацією відповідного психолого-педагогічного супроводу усіх учасників інклюзивного освітнього процесу, наголошувалася потреба розбудови технічної бази і засобів у закладі освіти, що забезпечило б універсальність як фізичного, так і освітнього простору для кожного здобувача освіти.

Література:

1. Нічого для нас без нас: Посібник з інклюзивного прийняття рішень для громадських організацій людей з інвалідністю / упоряд. Азін В.О. та ін. Київ : Ленвіт, 2015. 96 с.
2. Muni Teiresias. Support Centre for Students with Special Needs. URL: <https://www.teiresias.muni.cz/>

